

متن پرسش

سلام علیکم پاسخ حضرتعالی را به سوالی که در مورد علت خلق کسی که خداوند می داند به جهنم می رود خواندم. اما جسارتاً به نظرم اشکالاتی بر آن وارد است. یک حکیم رحیم، اگر درخواستی از او بشود که به ضرر درخواست کننده باشد، قطعاً اجابت نمی کند. حال بقول حضرتعالی مخلوق از خداوند فرصتی می خواسته تا خود را جهنمی کند. آیا خداوند مهربان باید اجابت می نموده؟ چرا خداوند هر مخلوقی که امکان خلق شدن دارد را خلق می کند؟ آیا این عاقلانه است؟ بر فرض هم که اینگونه باشد، این امکان را چه کسی رقم زده؟ ان چه کسی است که نعوذبالله پیش از خداوند تعیین کرده چه مخلوقی امکان خلق شدن داشته باشد و چه مخلوقی نه؟ فرمودید: «اگر انسان‌های بد را خلق نمی‌کرد از کجا معلوم می‌شد آن انسان بد است» خوب باشد، چه سودی برای آن بدبخت دارد که بر دیگران و بر خودش ثابت شود که او قطعاً جهنمی است؟ به نظرم مسأله «علم الهی» مسأله بسیار حادی است؛ چرا که تمام خلقت را تبدیل با «بازی یم فیلمنامه از پیش نوشته شده» و یا به عبارت دقیق تر «بازپخش آرشیوی یک فیلم ازلی» تبدیل می کند.

متن پاسخ

باسمه تعالی؛ علیکم السلام: امکان هر مخلوقی ذاتی آن مخلوق است و خداوند در علم خود به امکان هر مخلوقی علم دارد و وجود امکانی هر مخلوقی در علم خدا است به همین جهت قرآن می‌فرماید: «إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ» امر خدا آن است که اگر چیزی را اراده کرد تا ایجادش کند به آن می‌گوید «بشو» و «می‌شود». ملاحظه کنید که آن شیئی در علم خدا موجود است که خداوند به آن خطاب می‌کند بشو و می‌شود و در همین رابطه ابن‌سینا می‌فرماید: 'ما جعل الله المشمشه مشمشه بل اوجدها' خداوند زردآلو را زردآلو نکرد بلکه آن را وجود داد. نه آن که همه اول یکسان بوده اند و بعد خداوند به یکی خاصیت درک و رشد را داده است و به دیگری هیچکدام را نداده است و به سومی یکی را داده و یکی را نداده است برای مثال ذکر شده است. منظور همه موجودات است. خدا اشیا را آفریده است و آن‌ها ذاتاً اختلاف دارند. خدا زرد آلو را آفریده، سیب را آفریده، انار را آفریده و غیره...؛ و چنین نبوده که قبلاً همه آن‌ها یکنواخت بوده اند و خدا بین آن‌ها اختلاف برقرار ساخته باشد. در همین رابطه است که خداوند مخلوق را خلق می‌کند پس دیگر معنا ندارد که بگوییم چرا جهنمی بودن کسی را به او می‌دهد، امکان او را به او می‌دهد تا خودش با انتخاب خودش آنچه باید بشود، بشود. البته این بحث مفصلی است که مرحوم شهید مطهری تا حدی در کتاب عدل الهی باب

بحث را گشوده‌اند. موفق باشید